

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations: ASEAN) ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2510 ที่เมืองกรุงเทพฯ ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก การธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกได้คลายข้อพิพาทระหว่างกันอย่างสันติ ในปัจจุบันนี้อาเซียนมีรัฐสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 10 ประเทศ คือ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และบรูไน เพื่อให้ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเป็นไปอย่างเร่งด่วน จริงจัง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างเป็นทางการมากยิ่งขึ้นโดยทำให้อาเซียนมาสถานะคล้ายกับสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น ในการนี้ ผู้นำของกลุ่มประเทศสมาชิกมีความเห็นตกลงร่วมกันในการก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย ประชาคมอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยกำหนดไว้ภายในปี พ.ศ.2558

การรวมตัวดังกล่าวข้างต้นจะก่อให้เกิดข้อตกลงหลายๆด้านที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ประเทศสมาชิกในกลุ่มประชาคมอาเซียน เช่น เขตการค้าเสรี เขตการลงทุนร่วม และการแลกเปลี่ยนบริการ ซึ่งข้อตกลงเหล่านี้สามารถส่งผลให้เกิดการไหลเวียนสินค้าและบริการรูปแบบต่างๆภายในระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมให้เป็นไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังอาจส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้นอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานในภาคการบริการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศสมาชิก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมหลักที่นำรายได้จำนวนมหาศาลเข้าสู่ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ของประชาคมอาเซียน

จากการดำเนินชุดโครงการริเริ่มโครงการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวและธนาคารข้อมูลเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรืออาเซียนระยะ 2 ที่ผ่านมา ตลอดจนการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและก้าวไปสู่ความเป็น “One of Destination” ร่วมกัน ประกอบกับ ยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนในอาเซียนที่เน้นความเป็นหนึ่งเดียว โดยใช้ความตกลงการยอมรับร่วม (MRAs) เป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อน แต่อย่างไรก็ตามความร่วมมือในลักษณะ

ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดการไหลของแรงงานจากประเทศที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าไปสู่ประเทศที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจกันในวัฒนธรรมข้ามชาติระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มประชาคมอาเซียนได้ หากขาดการวางแผนและจัดการที่ดีผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาการท่องเที่ยวในภูมิภาค

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ประเทศสมาชิกเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และเพื่อเป็นการเตรียมรับมือกับปัญหาดังกล่าวข้างต้น สมาชิกประชาคมอาเซียนทุกประเทศควรที่จะสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันภายในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้าง ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างให้แก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นผู้ที่มีโอกาสในการทำงานร่วมกับคนจากหลากหลายวัฒนธรรม หากมีความเข้าใจในความคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างออกไปจากสิ่งที่ตนคิดและปฏิบัติอาจช่วยป้องกันปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

ดังนั้น การดำเนินงานชุดโครงการ “ASEAN : การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อหาแนวทางในการสร้างความเท่าเทียมกันของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยเน้นที่สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่สร้างมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น ชุดโครงการนี้จึงให้ความสำคัญกับหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวในแต่ละประเทศของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อหาแนวทางการบูรณาการการศึกษาข้ามวัฒนธรรมอันนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

ในบรรดาสมาชิกกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น สาธารณรัฐอินโดนีเซียจัดเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกที่ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย การผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพโดยเฉพาะจากสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของประเทศ

ดังนั้น การดำเนินงานโครงการ “การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยงและการโรงแรมของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย” จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย และ เพื่อสร้างแนวทางในการบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในหลักสูตรดังกล่าว เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้จากความแตกต่างด้านวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงในประเทศอินโดนีเซีย
- 2) เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงในมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซีย
- 3) เพื่อหาแนวทางการบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงของประเทศอินโดนีเซีย
- 4) เพื่อหาแนวทางการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงของประเทศอินโดนีเซีย

1.3 คำถามการวิจัย

- 1) สถานการณ์หลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงในประเทศอินโดนีเซียเป็นอย่างไร
- 2) จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงในมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซียเป็นอย่างไร
- 3) แนวทางการบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงของประเทศอินโดนีเซียเป็นอย่างไร
- 4) แนวทางการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยงของประเทศอินโดนีเซียเป็นอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาด้านการท่องเที่ยว	การศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยว การโรงแรม และ/หรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
หลักสูตรการศึกษา	แนวทางการศึกษาที่กำหนดโดยสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาหลักสูตร
โครงสร้างหลักสูตร	โครงสร้างการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มวิชา รายวิชา จำนวนหน่วยกิต และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจนจบหลักสูตร
เนื้อหาหลักสูตร	ข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ศึกษา โดยเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับกลุ่มวิชา รายวิชา และระยะเวลาในการฝึกงานที่ระบุในโครงสร้างหลักสูตร
หลักสูตรงานต้อนรับและการบริการ	การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบงานด้านบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือลูกค้าขององค์กร/ธุรกิจ โดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ทฤษฎี การบริหารจัดการ และรูปแบบธุรกิจบริการ ที่เป็นการแสดงออกถึงความจริงใจ และไม่ตรีจิตที่ธุรกิจสามารถส่งมอบให้กับกลุ่มตลาดเป้าหมาย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซีย โดยศึกษาในส่วนที่เป็นโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรดังกล่าวว่ามีลักษณะอย่างไร มีจุดอ่อนและจุดแข็งอย่างไร ส่วนหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวที่เปิดสอนในระดับอื่นๆ เช่น อาชีวศึกษา ปริญญาโท และปริญญาเอก จะไม่ถูกนำมาศึกษาหรือวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามในงานวิจัยชิ้นนี้ แต่อาจถูกอ้างถึงในลักษณะของภาพรวมเพื่อใช้ประกอบการอธิบายเพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.6 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบสถานการณ์การจัดหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซีย
- 2) ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซีย
- 3) ทราบแนวทางบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศอินโดนีเซีย
- 4) ทราบแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

- 1) เป็นแนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียและระหว่างกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
- 2) เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของประเทศอินโดนีเซีย และระหว่างกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนร่วมกัน ซึ่งเป็นการบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติ
- 3) เป็นแนวทางในการป้องกันผลเสียที่อาจเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวที่เข้าสู่หรือออกจากประเทศอินโดนีเซียและระหว่างกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระยะยาว

1.8 แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

จัดส่งผลการวิจัยให้หน่วยงานด้านการศึกษา วัฒนธรรม แรงงานและการท่องเที่ยวของอินโดนีเซียเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป